

Evrim teorisi bir inanç konusu değildir

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı **Nihat Ergün**, 18 Şubat 2013 tarihli *Akşam* gazetesine verdiği demeçte, evrim teorisi üzerine, diğer şeylerin yanı sıra şunları söylüyordu: *"Bir şeyin bilimsel olması, mutlak doğru olmadığından baştan kabul edilmesidir. Bilimsel teoriler, mutlak doğru sayılamazlar. Eğer mutlak doğru sayılırlarsa bilim olmaktan çıkar, inanca dönüşürler. Evvela bunu kabul etmek gerekir. Bizdeki hastalık şu ki, bilimsel bir olayı inanca dönüştürmeyi çok çabuk beceriyoruz. Bilim ve inançlar arasında bazı çok önemli farklılıklar vardır... Türkiye'nin sorunu, Darwinizmin inanca dönüştürülmesidir. Kardeşim bu bir inanç değil ki? Bunu niye dönüştürüyorsun? Darwin'in teorisi, bilimsel bir teori ama inanç değil. İnsanlar da bunu mutlak doğru olarak algılamamalı zaten. İnançlarla bunu mukayese etmenin anlamı yok. Darwinizm bilimsel olarak kaldığı müddetçe bir problem yok. Bunu inancın yerine geçirmeye çalışırsanız, sizinki de inanç olur, bilim olmaktan çıkar ve o zaman çatışma yaşanır."*

* Teoriler değişmez mi?

Öncelikle belirtmeliyiz ki, bilimsel teoriler elbette mutlak doğru sayılamazlar. Gerçekten de eğer bir teori mutlak ve artık asla değişmez bir doğru olarak görülüyorsa onun inançtan farkı kalmaz. Fakat bir teorinin mutlak bir doğru olmadığını söylemek, teorinin gerçekliği temsil etme yeteneğini azaltmak anlamına gelmez. Yani evrim teorisi için konuşursak, *"Bu teori mutlak bir doğru değildir"* dediğimiz zaman, *"Evrim teorisi doğru da olabilir, yanlış da olabilir"* demiş olmuyoruz. *"Evrimi açıklayan belki daha iyi bir teori geliştirilebilir"* demiş oluyoruz.

Çünkü bizim bugünkü evrim teorimiz değişmeye açık olmakla birlikte, bilimsel bir teodir. Binlerce gözlem, deney ve ölçmenin sonucunda oluşturulmuştur ve şimdiye kadar da yanlışlığını gösteren hiçbir kanıt rastlanmamıştır. Bizim bilimsel teorilerden anladığımız da zaten budur. Gözlemlerle, deneylerle ve ölçmelerle gerçekliği sürekli olarak test edilmiş ve geçerli olduğu her seferinde anlaşılmış teori. (**Darwin** bile kendi teorisindeki eksiklikleri kastederek, *"Uzak bir gelecekte, çok daha önemli araştırmalara elverişli açık alanlar görüyorum"* dememiş miydi?)

Öte yandan çok önemli olan bir diğer gerçek de şudur ki, bir gün eğer bu teori değişiklik geçirirse, yeni teori daha kapsamlı ve bugün henüz açıklanamamış noktaları da açıklayan veya tamamen bambaşka bir bakış ve yaklaşımla soruna açıklama getiren bir teori olacaktır. (Bu yeni teori ya başka doğa olaylarını açıklayan diğer bilimsel teorilerle çelişmeyecek ya da her şeye başka bir biçimde açıklama getirme yeteneğinde ve kapsamında olacaktır.)

Dolayısıyla yeni gelişmeler sonucunda, yüzlerce yıllık bilimsel çalışmalarla ortaya koyulmuş saptamaların hepsi çöpe gidecek değildir. 2600 yıllık çabanın ürünü olan mevcut bilimimiz, geçmişteki birçok teoriyi çöpe atarak bugünlere geldi ama o teorilere yol açan birçok gözlem saptamaları bugün de geçerliğini koruyor ve daha farklı bir bütünsel bakışın bir bölümünün kanıtlarını oluşturuyor. Geleceğin daha gelişmiş bilimi, bugünkü bilimimizin üzerinde yükselcektir. Nitekim Darwin'in evrim teorisinin evrimin mekanizmasıyla ilgili bazı bölümleri değişmiştir ve bugünkü evrim teorisinin yine evrimin işleyiş mekanizmasıyla ilgili bazı bölümleri hakkında tartışmalar yapılmaktadır.

Bilimsel teorilerin mutlak doğrular olmadığı gerçeği, **evrim teorisi konuşulurken vurgulanınca**, nedense bizim aklımıza evrim teorisinin doğruluğundan şüphelenildiği geliyor.

* Bilimin yerine inanç geçiriliyor

İkinci konuya gelince, Türkiye'deki sorun Darwinizmin inanca dönüştürülmesi midir? Eğer evrim teorisini, bilimsel temellerinden ve kanıtlarından ayırarak ve hiç sorgulamadan bir inanç haline getirmiş olanlar varsa, şüphesiz bu bir sorundur. Ama Türkiye'de böyle bir sorun mu yaşanıyor? Tam tersine Türkiye'de evrim teorisini inanç haline getirmek değil, fakat inancı (evrim karşıtlığını) bilimin yerine geçirmek sorunu yaşanıyor. Uzun bir süreden beri ülkemizde evrim teorisine ilgili olarak yaşadığımız asıl sorun budur.

Türkiye'de bilim çevreleri sürekli olarak şunu söylüyor: *"Bilimsel değeri olmayan, inançlar dünyasına ait olan şeyler, bilimsel eğitimin konusu olamaz, olmasın, olmamalıdır."*

Bugün liselerde evrim teorisi biyoloji ders programının en sonunda öğretilmeyi beklerken öğretmen dönemleri sona erdiğinden, öğrencilerin çoğunluğu evrim teorisine karşılaşmadan okullarını bitiriyor. Ülkemizde **Atatürk** dönemi dışında çok az lisede evrim teorisi program konusu olarak işlenmiştir.

İnsanlar inançları ne olursa olsun evrim teorisini öğrenmelidirler. Çünkü evrim teorisi, yani bütün

canlıların ortak bir atadan doğal seçim yoluyla türedikleri teorisi, dünyamızda neden farklı türden canlılar olduğunu açıklayan yegâne teoridir. Bu teorinin benimsenmesi bir inanç sorunu değildir. Çünkü canlılar dünyasına ait olgular başka türlü açıklanamaz.

Biyolojik evrim olgusunu anlamadan bilim, öncelikle de biyoloji bilimi yapılamaz. Günümüzde giderek tehlikeli bir hal alan ekolojik sorunlara çözüm getirilemez. Bugün evrim olgusundan hukukta ve daha başka alanlarda da yararlanılmaktadır. Evrim olgusunu anlamadan, örneğin ilaçlar karşısında evrim geçiren mikroorganizmalar konusu bilinmeden gerekli ilaçlar üretilmeyeceği için, hastalıklarla baş etmekte bile zorlanacağımız apaçık bir gerçektir.

Evrim teorisini bir inanç konusu haline getirmemenin yolu, bu teorinin özgürce öğretilmesini ve tartışılmasını sağlamaktan geçer. Evrim teorisi okullarda bilimsel metotlarla öğretilmezse, işte asıl o zaman, gerektiği gibi öğrenilememiş teorinin bir dogma veya katı inanç haline getirilmesi olasılığı doğacaktır.

* İnançlardan bağımsız yapılı

Bilim yapmak insanların inançlarının niteliğine bağlı değildir. Bilim insanları çalışmalarını yaparken inançları doğrultusunda hareket etmezler. (Örneğin evrim teorisinin oluşumunda büyük bir rolü olan **Linne** dindar bir insandı.) Bugün her türden inanca sahip bilim insanları birlikte çalışmalar sürdürüyor. Onların ortak olan özellikleri, yaptıkları işe inançlarını karıştırmamalarıdır.

Biyolojik evrim teorisine karşı çıkmakla, Dünyamızın Güneş etrafında döndüğü teorisine karşı çıkmak arasında bir fark yoktur. Ama bugün dünyanın hiçbir ülkesinde okullarda Dünyanın Güneş etrafında döndüğü konusunda bir kuşku duyulmuyor.

Türkiye'nin sorunu, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı'nın iddia ettiği gibi bilimsel teorileri inanç haline getirmek değil, **tam tersine**, inançları bilimsel teorilere ve öğretime karıştırmak sorunudur. Türkiye bu sorununu çözümlemedikçe, uygarlık basamaklarından yukarıya çıkamayacaktır.